

Openbaar Ministerie

Gemeente Helmond

EVALUATIE VEILIGHEIDSRISICOGEBIED

Inleiding

Op 14 maart 2019 is de Aanwijzing Veiligheidsrisicogebied (art 2.9.1 Apv Helmond) gepubliceerd in het Gemeenteblad van Helmond. Op 15 maart 2019 werd de Aanwijzing van kracht. Reden voor de Aanwijzing was een bestuurlijke rapportage van de politie, met daarin feiten en omstandigheden, waarin wordt beschreven dat er in het door de politie omschreven gebied sprake is van verstoring van de openbare orde door de aanwezigheid van wapens, dan wel van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan.

In het Besluit tot de Aanwijzing staat vermeld:

- *“dat de verwachting bestaat dat een aanwijzing van deze gebieden voor een periode van een half jaar (6 maanden) noodzakelijk zal zijn om het risico van (vuur)wapenbezit en -gebruik terug te kunnen dringen”;*
- *“dat de duur van de aanwijzing en de omvang van het gebied proportioneel wordt geacht in relatie tot het beoogde legitieme doel”.*

Aanleiding en doel

De aanleiding voor het besluit tot aanwijzen van een veiligheidsrisicogebied was de hardnekkige drugsproblematiek in de binnenstad van Helmond, waarbij harddrugs werden verhandeld binnen openbaar gebied. De toenemende aanwezigheid van wapens en het stijgende aantal geweldsincidenten waarbij (vuur)wapens zijn betrokken had op dat moment ernstige vormen aangenomen. Op 7 maart 2019 heeft burgemeester Blanksma een bestuurlijke rapportage ontvangen waarin de politie heeft geadviseerd om het gebied Helmond Centrum aan te wijzen als veiligheidsrisicogebied.

Als reactie hierop heeft de burgemeester besloten tot het instellen van een veiligheidsrisicogebied voor de periode van zes maanden, te weten: 15 maart - 15 september 2019. Een besluit tot aanwijzen van een veiligheidsrisicogebied stelt de Officier van Justitie (OM) in staat om de politie opdracht te geven om van iedereen die zich op openbaar toegankelijk terrein in dit gebied bevindt kleding, vervoermiddelen en goederen te onderzoeken op de aanwezigheid van wapens en/of munitie. De verwachting was dat het preventief fouilleren binnen het veiligheidsrisicogebied zou leiden tot minder illegaal wapenbezit en (dus) tot minder wapengeweld in de binnenstad. Dit zou de objectieve en subjectieve veiligheid ten goede moeten komen.

Gebiedsafbakening

Het aangewezen gebied werd omsloten door de straten Molenstraat, Burgemeester van Houtlaan, Narcissenstraat, Wethouder van Wellaan, Bakelsedijk, Willem Prinzenstraat, Binderseind, Marktstraat, Ameidewal en Zuid Koninginnewal, inclusief de daarbinnen gelegen openbare wegen en voor publiek openstaande openbare gebouwen met bijbehorende erven, zie onderstaande kaart.

Fouilleeracties

De Officier van Justitie heeft de politie in de periode 15 maart - 15 juni 2019 zes keer een bevel gegeven tot preventief fouilleren. Tijdens de fouilleeracties zijn 250 personen en 167 voertuigen gecontroleerd. Er zijn geen vuurwapens aangetroffen. Wel zijn een vlindermes, enkele items die als wapen gebruikt kunnen worden en drugs aangetroffen. Vier personen zijn aangehouden. Van deze personen hebben er twee een strafbeschikking gekregen en is in twee gevallen een strafrechtelijk dossier opgemaakt. In een geval heeft dit geleid tot een sepot. Het wapen en de drugs zijn in beslag genomen en vernietigd.

Naar aanleiding van de tussentijdse evaluatie is geconcludeerd dat de ontwikkelingen in het gebied positief waren, terwijl alertheid geboden bleef. Zodoende heeft de driehoek besloten het veiligheidsrisicogebied te handhaven. Omdat er volgens de Officier van Justitie geen sprake meer was van een (dreigende) ordeverstoring, zijn er geen nieuwe fouilleeracties gepland voor het tweede deel van de periode. In de periode 15 juni tot en met 15 september hebben zich geen relevante geweldsincidenten voorgedaan binnen het veiligheidsrisicogebied. Er is dan ook geen bevel gegeven voor preventief fouilleren.

Draagvlak bewoners

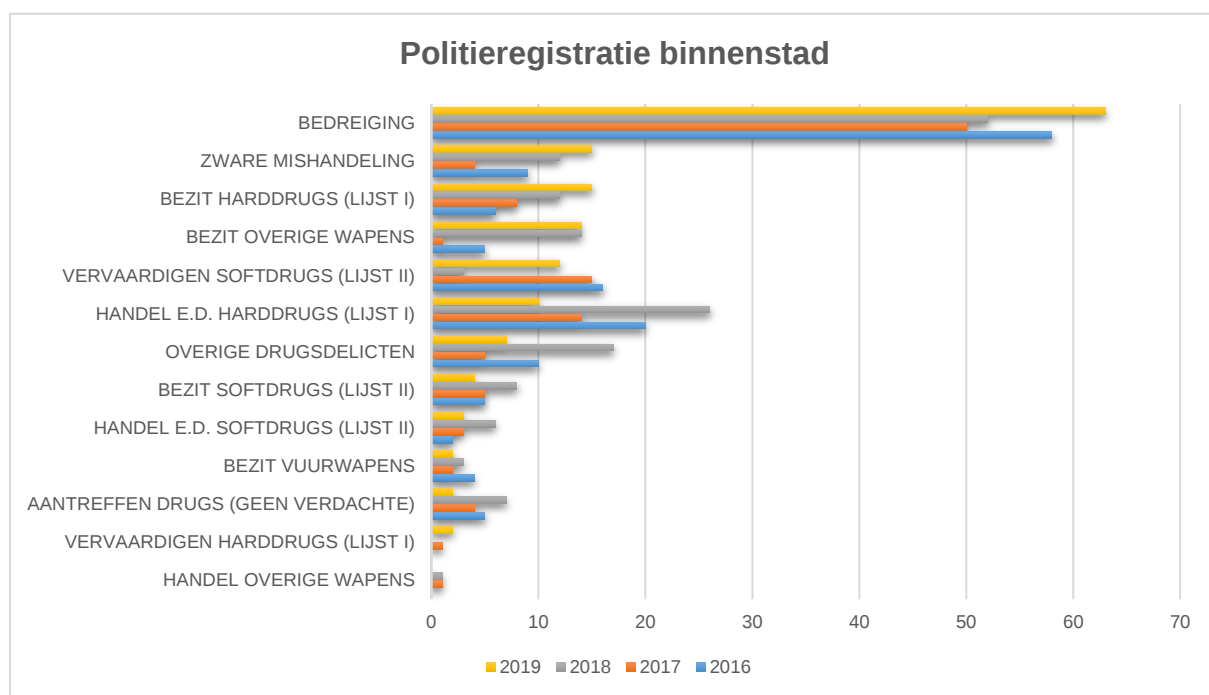
Vanuit de gemeente is op drie momenten gecommuniceerd over het besluit tot aanwijzing van het veiligheidsrisicogebied: bij het nemen van het besluit, naar aanleiding van de tussentijdse evaluatie en na afloop van de periode. De bewoners van het aangewezen gebied zijn in een huis-aan-huis bezorgde brief d.d. 14 maart op de hoogte gesteld van het besluit en wat hiervan de gevolgen voor bewoners zijn. De gemeenteraad is op 13 maart in kennis gesteld over het besluit, op 27 juni over de tussentijdse evaluatie en op 17 september over de beëindiging van het veiligheidsrisicogebied. Op elk van deze momenten is er aandacht aan het onderwerp besteed door de media.

In de eerste weken zijn er bij de gemeente telefonisch enkele vragen van bewoners binnengekomen. Deze vragen hadden met name betrekking op wat het veiligheidsrisicogebied voor de bewoners betekende. Gedurende de looptijd van het veiligheidsrisicogebied zijn er geen klachten van inwoners met betrekking tot het proces binnengekomen bij de partners. Ook is er bij de gemeente geen bezwaar ingediend tegen de inhoud van het besluit.

Uit de reactie van bewoners tijdens de fouilleeracties komt naar voren dat er draagvlak was voor de fouilleeracties; men werkte goed mee en toonden begrip voor de acties. De politie kreeg onder andere reacties als: “dit zouden jullie vaker moeten doen” en “we begrijpen waarom”¹. De meeste personen die tijdens de fouilleeracties werden gecontroleerd gaven aan bekend te zijn met de acties en de brief van de gemeente Helmond waarin het besluit werd aangekondigd.

Registratie politie

Onderstaand overzicht geeft inzicht in politieregistratie van relevante incidenten in de periode 15 maart – 15 september 2019, afgezet tegen dezelfde periode in de jaren ervoor. De wapens die geregistreerd zijn bij inname tijdens het wapendepot (zie onder), zijn niet meegenomen in dit overzicht.

De grafiek laat zien dat het merendeel van de drugsdelicten (handel in soft- en harddrugs, bezit van softdrugs, aantreffen van drugs en overige drugsdelicten) minder vaak voorkomen in de politieregistratie in de periode 15 maart – 15 september 2019 dan in dezelfde periode in 2018. Bedreiging, vervaardigen van softdrugs en zware mishandeling komen in 2019 vaker voor dan in dezelfde periode in 2018. De fluctuatie in het aantal registraties in 2019 kan (deels) te maken hebben met de uitgevoerde fouilleeracties. Daarnaast is vermeldenswaardig dat er sinds de start van het veiligheidsrisicogebied geen geweldsincidenten met een (vuur)wapen hebben plaatsgevonden in het gebied.

Overige maatregelen

Wapendepot

Aanvullend op het aanwijzen van het veiligheidsrisicogebied is in de periode 23 april tot en met 7 mei 2019 een wapendepot geopend, waarbij alle inwoners van Helmond zonder boete of straf illegale wapens konden inleveren bij de politie. Doel van deze actie was om zoveel mogelijk illegale wapens van straat te krijgen in heel Helmond. Tijdens de inleverperiode zijn 20 vuurwapens en nog 21 andere schietwapens of wapens die daarop lijken ingeleverd, waarvan één als illegaal is aangemerkt.

¹ Bron: evaluatie politie.

Samenwerking

Het instellen van een veiligheidsrisicogebied was een unicum voor de gemeente Helmond, niet eerder was er van dit instrument gebruik gemaakt. Dit hield in dat er in het voortraject kennis vergaard moest worden over de inzet en toepassing ervan. Deze kennis is nu beschikbaar voor het geval inzet van dit instrument opnieuw noodzakelijk is.

De driehoek heeft nauw samengewerkt rondom de voorbereiding en de afhandeling van het besluit. Dit is als positief ervaren en heeft ervoor gezorgd dat de partners gezamenlijk een werkwijze ontwikkeld hebben. Mocht de inzet van een veiligheidsrisicogebied nog eens voorkomen, hebben de partners hier ervaring mee opgedaan.

Als het gaat om de inzet van capaciteit heeft het zwaartepunt bij de gemeente in het begin van het traject gezeten. Voor de politie heeft de uitvoering van de fouilleeracties slechts een kleine impact op de werkzaamheden betekend. Het OM heeft de opvolging van de vier zaken die tijdens de acties naar voren zijn gekomen afgehandeld.

Conclusie

Bij het instellen van het veiligheidsrisicogebied was de verwachting dat preventief fouilleren zou leiden tot minder illegaal wapenbezit en (dus) tot minder wapengeweld. Dit zou een positief effect moeten hebben op de objectieve en subjectieve veiligheid.

Vanaf de start van de periode hebben zich geen noemenswaardige geweldsincidenten in het gebied voorgedaan. Het wapendepot in de periode 15 maart – 15 september 2019 heeft nagenoeg geen impact gehad op het illegaal wapenbezit. Onder bewoners was draagvlak voor de fouilleeracties binnen het veiligheidsrisicogebied. Tevens blijkt uit de politieregistratie dat in de periode dat het veiligheidsrisicogebied van kracht was het merendeel van de drugsdelicten minder vaak voorkomen dan in dezelfde periode in 2018.

Tegelijkertijd realiseren de partners zich dat het gebied kwetsbaar blijft, zodoende is afgesproken dat de binnenstad aandacht blijft houden. Een van de maatregelen hiertoe is het besluit van de burgemeester om ook in de binnenstad de politie te machtigen om een tijdelijke gebiedsontzegging op te kunnen leggen aan personen die overlast veroorzaken in de openbare ruimte.